

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosa)

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA
CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

SIGUI en broma, sigui en serio, sembla que 'ls carlistas se bellugan. A la qüenta no 'n tenen prou ab las innumerables pallissas que durant el passat siegle varen rebre, y desitjarian qu' en aquest també 'ls ne clavessin unas quantas. Si tant s' hi empenyan, fácil es que quedin satisfets.

No es qu' en concret se sàpiga res per ara, pero 'ls insistentis rumors que corran, la desaparició d' alguns personatjes significats y una mica de moviment de tropas que aquests días s' ha observat pels voltants de Morella, terreno, com tothom sab, molt abonat per aquestas aventuras, donan lloch á maliciar que alguna cosa deu haverhi.

Els amichs del pretendent ho negan, com de costum, ab la major energia. «Es completament fals—diuhen—que 'ls carlistas intentem res.»

Els carlistas!.. Convé no olvidar que aquests bútxaras son parents dels freres—molts d' ells segurament fills seus—y 'ls agrada molt imitarlos. ¿Recordan el qüento d' aquell caputxi, que preguntant sobre si pel camí ahont ell se trobava hi havia passat un lladre, responia tranquilament, ficantse las mans á las mànigas: «Per aquí no?»

Possible seria que 'ls absolutistas procedissin avuy ab la mateixa bona fe. Per aquí, no, es á dir, els carlistas no intentan res; pero ¿y 'ls jaumistas? ¿Y 'ls partidaris del fill del héroe d' Oroquieta?

Perque hi ha que tenir en compte la fonda escisió qu' en el partit ultramontá vé dibuixantse. Ja en ell no tothom es súbdit de don Carlos: també don Jaime 'n té bastants.

Per xó hi dit, y torno á repetirho, porque qui te 'l deber de ferho s' hi fixi: fins admetent que 'ls carlistas no tinguin intenció de moure's ¿pot assegurar-se que 'ls jaumistas se troban en el mateix cas?

Oreguin que si del saynete de la suspensió de las garantías no 'n fossim nosaltres las victimas principals, seria qüestió d' esquinarsenhi de riure.

Aferrat el govern á l' idea de que aquesta suspensió ha de continuar, cada cinch minuts ens dona una rahó per cohonestar la seva actitud.

Pero may ens dona la mateixa. Tan aviat diu naps com cola. A las dugas ens explica que la Constitució no pot restablirse porque á Barcelona hi faltan quatre cents civils. A las tres, que las autoritats locals s' hi oposan. A las quatre, que 'ls que s' hi oposan son els directors dels partits polítichs. A las cinch, que si en Weyler volgués... A las sis, que si en Moré no hi posés dificultats...

Es curiós lo que passa en aquest assumpto. Per pendre'ns las garantías, ab cinch minuts de conferencia va havernhi prou. ¿Suspensem las? Suspensem las. ¿Ja está fet?... En cambi, per tornarnos lo que ab tanta facilitat se 'ns va pendre, ni ab cinch senmanas de xerrameca logran els governants posarse d' acort, y tot son obstacles, duptes y contratemps.

¿Tant senzill que seria, si ells volguessin, manifestar rodonament la veritat!

—Senyors—podrían dirnos sense gastar tants embuts:—no 'ns amohinin mes ab aixó de las garantías. Vam suspéndrelas porque sí, y no volém restablirlas... porque no.

Els ministres, en mitj de tot, continúan treballant, seriament empenyats en conseguir la nostra regeneració.

La veu del poble

—Apa, senyor Canalejas, despértis, y altra vegada á la feyna: ja ha dormit prou.

¿Que ho duptan?
Donchs escoltin:

«A Guadalajara s' prepara un banquet dedicat al ministre d' Instrucció pública, al qual, per lo menos, hi assistirán mil individus.»

Parlin ara ab el cor á la má. En una nació ahont casi tothom s' está morint de gana ¿no consola aixó de saber qu' encare hi ha mil personas que menjan?

PIF-PAF

EL PERVENIR D' ESPANYA

QÜE haurá passat en el llarch temps que ha mediat desde qu' en Sagasta donant un quiebro dels seus á l' amenassadora qüestió religiosa va comensar las negociacions ab el Vaticá? Perque mirin que 'n fá de mesos que la guilla y 'l mussol—la guilla es la diplomacia papalina y 'l mussol el repre-

sentant d' Espanya—han estat entretinguts en aquest joch de no fer res, fent veure que feyan molt en una qüestió la més grave de lag que afectan al modo de ser y al pervenir del poble espanyol.

Mentres tant, á tots els apremis de l' opinió, el govern ha contestat sempre:—Calma! La cosa está arreglantse. Ara á Roma li fan el mánich.

Y á fonsa d' esperar y fer badalls de fástich l' opinió s' ha anat enervant; las corporacions religioses que, segons el Concordat no tenian existencia legal, l' han adquirida havent sigut oficialment registradas, y la plaga monástica ha aumentat extraordina-

riament ab la immigració dels que s'han trobat ab que a França se 'ls havia acabat el broquil.

De manera que ja estavem ben mullats i ha anat plovent, y en aquesta situació, calats fins al moll dels ossos, es quan de Roma ens envien la ditxosa nota, dihentnos:—Aquí va aquest paperet, aixugueu-vos.

Pero fins la nota vaticana hi ha qui presum que no es altra cosa que un paper mullat.

Molt recatada l'ha tinguda el govern durant una porció de dies perquè d'ella pugni esperar-se'n res de bó.

Tancada dintre d'un sobre devia semblar-se a la caixa aquella de las reliquias de Oviedo, en quant posava la seva vida en perill qui s'atrevisia obrir-la.

Afortunadament en Sagasta s'té—y ab rahó que li sobra—per immortal, y cap reparo havia de trobar en rompreli l'sobre y enterarse del seu contingut.

Aixó sí, una vegada al tantum de la nota, a tots quants li han preguntat:—¿Qué diu, D. Práxedes?

El ha respost invariablement:—No ho vulguin saber.

Per lo vist el perill de perdre la vida no està tant en obrir-la y enterarse'n com en divulgar-la, sense pendre las degudas precaucions.

Y s'ha de fer un gran munt de matalassos, perquè quan el país caygui d'esquena no s'rompi l'espinada.

Aquí tenen explicat el misteri ab que s'ha anat rodejant l'assumpto desde l'instant en que s'va rebre la nota vaticana. A l'hora en qu'eschric aquestes ratillas ningú, fora del govern, la coneix, per més que son moltíssims els que creuen endavinar-la. Qui sab si quan vegin la llum pública s'haurà fet ja del domini públich.

Si no es aixís caldrà esperar, encare que tot esperant esperant perdém el plet.

No hi ha que ferse il·lusions; els governs de la restauració, inclús els que blasonan de liberals, ens han entregat indefensos al vassallatge del Vaticà, y hem de acceptar vulgas no vulgas y en tot y per tot el tracte de vassalls.

Espanya es un feudo de Roma. El Papa ha acabat per trobar en el nostre país el poder temporal de que va ser despossehit trenta dos anys eniera. Aquí no s'mou una fulla sense l'seu permís. Pot més el Nunci que l'ministeri y que las mateixas Cortes.

Res té, donchs, d'extrany que s'ha alsat a Espanya, reforçantse y fortificantse cada día més, l'últim baluart del clericalisme. En ell té avuy xifrades sas darreras esperansas la reacció universal.

Comparém lo que passa aquí ab lo que succeeix en altres pobles, en els quals dominan encare las creencias católicas. En tots ells, fora nosaltres, la religió queda reduhida a una mera expressió de la conciencia individual; sols aquí es un arma política de dominació, una bomba absorbent de la riqueza pública y particular y un veneno enervador de las inteligencias.

En la capital de Italia conviuen el Papa y l'Rey, pero l'govern de aquest mana en absolut, sense que l'primer s'atreveixi a contrariar en lo més mínim l'omnipotencia del poder civil. La existencia del Papa en la Cíutat Eterna, constituït presoner voluntari dintre del Vaticà, sense fer cap mal al poble, es un element que atrau a Roma immensas riquezas. De manera que l'Papa no explota a Italia y en cambi Italia explota al Papa com una finca de las més productivas.

La República francesa a copia de reformas emancipadoras ha anat fent cada día més curt al poder papal. Al registre civil, al matrimoni civil, als cementiris civils, va afegirhi l'divórci, reservantse l'Estat la facultat de desfer el nus de una institució que l'poder eclesiàstich declara indisoluble... Y Roma va callar per no veure's'n de pitjors. Últimament subjecta al arbitre del poder civil la existencia de las corporacions religiosas... Y Roma continúa callant. En l'actualitat impideix que las comunitats monásticas exerceixin l'ensenyansa... Y l'Vaticà s'humilia, temerós de que l'govern de la República trobi pretext en la seva actitud de resistencia, pera proclamar de cop y volta la separació de la Iglesia y del Estat.

Acabém de veure com els yankees se las han arregladas per acabar en un instant ab el domini y fins

ab la existencia de las comunitats religiosas a Filipinas. El Papa no ha tingut més remey que apla-narse a la voluntat de aquell poble enérgich, consentint l'expulsió de las mateixas. En cambi a nosaltres se 'ns va obligar a conservarlas, y per aquesta causa varem perdre aquella rica colonia y ab ella l'últim resto de consideració davant del mon civilizat.

Perque las plantas dels pens del successor de Sant Pere son aixís. Davant de un poble decidit s'arrosan y s'enraman; davant de un poble humil hi cauhen com massas de ferro, oprimintlo y esclafantlo.

Viure oprimits aixís fins a perdre la respiració es la sort que 'ns han deparat els governs de la restauració, atents únicament al seu profit particular y ben satisfets ab el sol maneig de las cireras, més que sigui en son propi vilipendi y vergonya de la nació.

Aquí l'tenim ben arrapat l'arbre malehit del clericalisme que l'Vaticà cultiva, obligantnos a regarlo ab la nostra suhor y ab la nostra sanch y a abonarlo fins ab el moll dels ossos. Aquí l'clero ha sigut l'única entitat, que després dels immensos de-sastres de la guerra y la perduda de las colonias, no ha sentit ni l'més mínim impuls de patriotisme pera renunciar a una petita part dels quantiosos emolumentos que del Estat percibeix. Els militars, els marins, els funcionaris públics de tota els rams, las classes passivas, els tenedors del deute tot han cedit un tant per cent considerable dels seus havers ó de las sevas rendas; els contribuyents han hagut de suportar una agravació considerable en els tributs; las classes proletarias els han pagat també y ben cars per cert, arribant casi al extrém de no poder sustentarse. Únicament el clero ha cobrat integrament la partida que té consignada en pressupost sense l'menor descompte.

Ara diuen que l'Papa en la nota del Vaticà accepta aquesta petita rebaixa; pero a cambi de aquesta concessió imposa l'reconeixement oficial de las corporacions religiosas fins ara establertas y de las qu' en lo successiu puguin establirse, quedant totas ellas, com un immens exercit, baix la seva directa y absoluta dependencia.

Baix el punt de vista material, bé s'escabalará prou el clericalisme del gratat de pessetas de la renuncia. Per cada una n'trobará mil, tenint tot una gossada de frares y monjas campantes sense destorpi ni contrarietat. Pero de més a més, baix l'aspecte del domini clerical, may més Espanya—á no ser que apeli als remeys heroics—se treurá de sobre la lepra que se li haurá encastat al cos.

Casi val la pena de demanar al govern y a las institucions qu'Espanya renuncihi a la categoria de nació y sigui declarada convent, baix la direcció exclusiva del Vaticà.

Frares que visquin ab l'esquena dreta podrán ser els que avuy ens explotan, ab habit ó ab levita, tant se val; als de las corporacions s'hi podrán agregar els cap-pares de la política monárquica y 'ls lluparrons de la burguesia, y en quant al resto dels espanyols se 'ls converteix en frares llechs obligats a mantenirlos, treballant desafortadament, lligats ab el triple vot de la pobresa, la obediencia y la castedat.

Aixís aquesta nació desventurada hauria arribat de un cop al terme del seu camí.

P. K

A sigut impossible, fins ara, averiguar ab tota certesa el contingut de la nota en la que l'presoner del Vaticano contesta a las reclamacions del nostre govern, referents al assumpto del Concordat.

Que l'papa diu... que la comissió de cardenals pensa... que en Rapol-la opina...

Tot conjeturas, suposicions, infundis... Si no fos irreverencia, diríam que aquestas nego-

ciacions poden molt bé compararse a una claveguera exageradament bruta.

No hi ha modo de treure'n l'aygua clara.

Pero la vida está plena de compensacions.

Si de Roma no se'n sab res, de Madrid se'n té de tant en tant alguna noticia.

Ara n'acaba d'arribar una, que 'ls pares de familia deurán rebre-la ab la satisfacció qu'es de suposar.

Segóns un real decret que publica la Gaceta, pel reemplás del exercit se necessitan aquest any 60 mil homes.

Es a dir, 60 mil fills de mare, que si no s'troban ab tres cents duros disponibles, no tenen més remey que convertirse en defensors de la patria.

De manera que ja ho veuhem: lo que Roma 'ns rebaixa del pressupost del clero, ningú no ho sab.

Ara, lo que l'govern ens rebaixa de sanch y de vida, ho sab tothom: 60 mil homes.

El marit de la princesa de Asturias ha anat a passar uns quants dies a França, y diu que l'han tractat tan bé y que aquella terra li agrada molt.

Home, donchs, si tant li agrada y tan bé troba que l' tractan...

Lo qu'es per nosaltres, ja pot té un pensamentot...

¿Volen riure una mica?

Llegeixin aquestas dugas noticias, referents las dugas al mateix personatge.

Una: «El ministro de la Gobernación está dedicándose con verdadero ahínco al estudio de la cuestión social y de sus diversas soluciones.»

L'altra: «El señor Moret tiene el propósito de aumentar de una manera notable la Guardia civil.»

¿Será aquesta una de las diversas soluciones de la cuestión social, que l'senyor Moret estudia con tanto ahínco?

¿Quina tristesa 'ns fa!

En Canalejas ha anat a Miramar: en Canalejas ha anat a despedirse del rey.

Si hi hagués anat a despedirse'n per sempre, menos mal; pero no deu ser aixís, ja que pera las despedidas definitivas no es pas necessari fer acte de presencia. Basta una declaració pública, y aixís sense necessitat de donar la cara, resultan de més efecte.

¿A qué haurá anat a Miramar en Canalejas?

A lo que vá l'peix al morranell: a deixarse pescar perquè després el tirin a la paella.

Ja ho sé que l'Sr. Canalejas en cap dels seus discursos va declarar que deixés de ser monárquich. Pero llavors, fins reconeixentse monárquich, tenia més força y resultava més eficaç la campanya de protesta democrática y anti clerical que havia iniciat ab tan brío. Ben clar varem dirho: era com un tascó clavet en el tronch de las velles institucions.

Aquella campanya memorable va quedar interrompuda a Barcelona per força major, y quan tots imaginavam que a l'ofensa rebuda anava a respondre ab nous extrems de activitat y energia, en Canalejas va otorgarse alguns mesos de repós, coincident ab las imperiosas vacaciones del estiuheig.

Ja aixó vá fernes mala espina.

Y en efecte: temps de sobra ha tirgut pera consultarho ab el cuixí... y l'cuixí del seu llit ha sigut per ell un pésim conseller, quan en lloch d'anarse'n a la plassa pública a prosseguir la interrompuda propaganda popular, se'n ha anat de dret a la cámara real.

S'ha equivocat de camí. Y aquestas equivocacions son mortals.

Qu' en Sagasta, si es una mica agraht, li pagui la mortalla y li costegi un enterro de primera classe.

Resoltament no s'aixeca la suspensió de las garantías constitucionals a Barcelona.

El govern ho ha meditat molt y troba que la nostra provincia, ab els requisits que la lley comú concedeix a tots els ciutadans, no pot governarse. Aquestes requisits sols serveixen pels pobles enopits que no'n fan ne, y no pels barcelonins que procurém utilitzarlos.

Avans de restablir las garantías necessita l'govern una lley especial de seguretat pública, que posi en las mans del govern la facultat de anular aquellas ab tota legalitat. Mentres no existeixi aquesta lley, no hi ha garantías per nosaltres.

Lo únich qu' en tot cas se 'ns concedirà será lliurarnos del estat de guerra.

Bé es cert qu' en l'estat de postració a qu'hem arribat, tant es que 'ns posin manxulas com que 'ns donguin unas fregas de aquellas que aixecan la pell.

Ja no 'ns sentim de res.

La Federació revolucionaria ha acordat assistir al Congrés universal del Lliure pensament que se celebrarà a Ginebra del 11 al 17 del corrent mes de setembre. Convé que totas las agrupacions envihin mensatjes de adhesió, dirigintlos al ciutadà CHARLES FULPINS, boulevard du Pont d'Arve, 47, GINEBRA (Suissas).

May tant necessari com en aquestes moments que l'Espanya liberal s'uneixi als representants de tots els pobles lliures, en tó de protesta contra las invasions del clericalisme.

Terminat el Congrés ginebrí, l's diputats republicans francesos, belgas y de otras nacions que simpatiean ab la causa de l'emancipació espanyola, empendrán la seva anunciada excursió per Espanya. Desd' ara l'anticipém la nostra benvinguda més cordial.

Las institucions han renunciat al seu viatge a Galicia.

Diuen alguns que ho han fet aixís per indicació de la reyna regent, que al tornar de son viatge al extranger va trobarse ab que l'seu estimat fill feya moltas ulleras, considerant necessari imposarli una llarga temporada de descans.

Altres suposan que la causa de la suspensió ha

de atribuhirse al temor de que no s' desencadenin tempestats, qu' en la present temporada son molt freqüents en aquel país.

Sigui per lo que s' vulgui, l'viatge no s' realisa. Y l's ferrolans se deseeperan porque ja ho tenian tot mitj endagat y havian fet grans gastos.

Paciencia... y busquin una compensació, que no l's ha de faltar si s' ho proposen.

Ja que no han agafat forasters, procurin agafar forsa sardina.

El passat diumenge, a Arenys de Munt, tinguerem el gust de sentir el coro d'aquella localitat, La Constancia.

Es admirable l'entusiasme ab que aquells honrats fills del treball cultiven l'obra de n'Clavé y l'partit que saben treure de las lliçons del seu mestre, Sr. Llovetas. Tant en Las flors de Moig, com en La Brena, com en Els pescadors, els aixerits coristas van fer maravellas d'execució, donant a cada passatge el seu just valor y matissant las composicions del immortal creador de la institució coral ab el bon gust que sols posseixen els verdaders artistes.

Al felicitar a La Constancia pels seus notables progressos, tenim la seguretat de que qualsevol día que aquest coro s' decideixi a pendre part en un concurs públich no se'n tornará a Arenys de Munt ab las mans buidas.

MATARÓ, 25 d'agost

Acompanyat d'un altre subjecte, corra per aquesta ciutat un merlot negre que ab el pretext de fer festas no té, segóns pareix, altre propòsit que treure unas quantas pessetas dels llanuts.

Se presentan els tals fulanos a las casas que millor els sembla, anunciant que dintre de dos anys farán unas grans festassas per las Santas, y demanant que al objecte se suscriguin per una pesseta cada mes. Y pera enllepolir millor als papanatas, han ideat rifar un sant ó una santa—que del sexo no n'estém segura,—oferint als suscriptors, que al cap de dos anys haurán entregat 25 pessetas, ideu bitllets d'aquesta rifa!

Pero l's mataronins no s'maman el dit, y a pesar de que l's dos manos de la suscripció no s' cansan, fins al extrém de que hi ha casa ahont hi han anat tres ó quatre vegadas, tothom diu lo mateix:—Qui vulgui fer festas, que se las pagui.

RIUDECOLS, 25 d'agost

El nostre carboner es dels que ho entenen. Desde temps immemorial, cada any, per Sant Bartomeu, solfa ferse una professó, per la qual venia cobrant el simpátich mossén una cantitat més ó menos grossa; pero aquest any no hi ha hagut parné, y qué ha fet? S'ha declarat en huelga.

Digna d'aplaus es la conducta del nostre reverendo. Aixís ell no s'ha cansat fent el ninot, ni nosaltres hem corregut el perill de trencarnos de riure ventríter fer.

ARTÉS, 20 d'agost

El diumenge passat, ab ocasió de celebrar la confraria dels Lluissos del centro carca-regionalista la moixiganga de la Minerva, pujá al cossi de las butllofas mossén Guindilla. Els disbarats que d'aquella boca varen sortir no tenen fi ni compte. Entre varias cosas, va dir que anys eniera els heretjes d'aquesta localitat després de perseguir encarnissadament la santa religió, foren venuts per un sacerdot inspirat per Deu y anaren a cremar tots al infern.

Si aixó es cert, no n'hi té pocs de parents al infern el propi mossén Guindilla! Perque ha de recordar qu' entre l's heretjes a qu' s' refereix, hi havia el seu pare, els seus avis, y l's seus oncles, els quals, tant en els sucesos del any 35, com durant la guerra dels set anys, com pel setembre del 68, varen figurar en las filas dels liberals; y hasta foren a la plassa un auto de fe ab una pila de trastos que mossén Guindilla coneix de sobra.

Per lo demés, valdría més qu' en lloch d'entretenir-se ab aquestas criaturadas, procurés el nostre merlot negre cumplir millor la seva obligació, sobre tot en lo referent a la escola de gramática, pera la qual un fill d'aquesta població va deixar un llegat de quatre pessetas diarias: pessetas que l'reverendo s'embutxacava tranquil·lament, sense que l'escola s' veji en lloch.

També hi anirán al infern els capellans que s'quedan els quartos d'un llegat, sense cumplir las disposicions del que l'ha fet?

REUS, 30 d'agost

¿Podría saberse qué va a ferhi cada día al convent de la Inmaculada Concepció mossén Matracas? ¿Sabria dirnos algú a qué s' deu que l'ciutat merlot hi entri y'n surti tan sovint?

Com que ningú creu que l'fulano hi vagi a dirhi la missa, sería molt convenient, per evitar malignas suposicions, que aquestas preguntas fossin satisfactoriament contestadas.

POBLA DE CLARAMUNT, 27 d'agost

Si l'segón arcalde, conegut pel Negre, no procura moderarse una mica, es fàcil que passi molts disgustos.

Aquest día, per haver atropellat a un conxenal, el jutje ja va haver d'imposarli quinze dias de presó y l's gastos ocasionats.

¿Li servirà d'escarmet aquesta lliçoneta? En interés d'ell mateix, esperém que sí.

PALAFRUGELL, 27 d'agost

A la edat de 68 anys ha sigut enterrat civilment el conseqüent lliure pensador Geroni Fontrodona. Fou acompanyat al cementiri municipal per més d'un centenar de personas, al só d'una marca fúnebre, y cuberta la caixa ab branques d'olivera, y en el moment del enterro l'Sr. Petit pronunciá sentidas paraulas, donant en nom de la familia las gracias a la concurrencia.

RELLINAS, 31 d'agost

Que l'ensotanat del nostre poble s'entregui en armar enredos y sembrar la discordia entre las familias, valguentes de quatre beatas que van a confessarli l's seus pecats... y l's dels altres, no es en veritat gayre edificant; pero menos ho es encare que quan li pega l'humorada d'exercir de Tenorio esculleix com a punt de cita la font del mitj del bosch qu' ell ja sab. ¿No podría, en cassos com el referit, triar un altre siti ahont ningú l'pogués veure? ¿No sab, per ventura, que pecat amagat, etc., etc.?

TARRASA, 27 d'agost

Sembla que l'fabricant Pau Píera y Bou ha tirat al carrer, sense motiu, a un treballador, que feya un any qu' era a casa seva. Y dihem sense motiu, perquè encare que al despedirlo, va culpárlu l'senyor Píera de la desapaició de certa cantitat, cridat pel treballador al davant de l'autoritat, va negar que hagués dit tal cosa.

Y donchs, si la seva acusació no tenia fonament ¿per qué va despatxar al referit obrer?

BADALONA, 2 de setembre

¿Qué passa a la botiga mística de Sant Joseph, que l's llanuts están trn alarmats, perquè ja ja quatre ó

La caricatura al extranger

Aquí com a tot arreu, quan el poble es un pavana, els mossens el fan saltar com els dona la gana.

(De Der Scherer, d'Innsbruck.)

cinch mesos qu' en lloch de tenir dos rabadans, (vulgo ricaris) no més n' hi ha un, y encare cada dos por tres al cambian? ¿Es que 'l dueny de la botiga n' ha fet alguna ó es que hi ha qui s' embutxa els calés que 'l govern paga per las bessas del esmentat rabadá? ¿Qué fa l' eminentíssim aucell de la plassa Nova, que no vigila aquesta menjadora ni s' cuida de la equitativa distribució del gra?

Sort tenen que 'l Delegat de Hisenda dorm una mica fort: que si volgués esbrinar la cosa, potser encare d' alguns quartos que tal vegada s' perden—no per tothom—la nació se'n aprofitaria.

LA REFORMA DEL CONCORDAT

¿Volen saber de pé a pa sobre aixó tot lo que hi ha?

Pues escoltin, que 'l bullit es de debó divertit.

Un día 'l poble al llevarse va comensá a escorcollarse.

—¡Ayay!—va dirse:—¡Está bè! ¡Si no 'm queda cap diné!

Nada, fora tonterías; es precia té economías.—

Y pensá tot d' un plegat en reformá 'l Concordat.

Ple de seráfich candor se'n va á trobá 'l Vell Pastor.

—Senyor Sagasta—li diu:— crech que hi ha que fé 'l cap viu.

—¿De veras? Conta, ¿qué passa?

—Que ab l' Iglesia hi gastém massa.

—¿Y qué?—Que ha d' escriure á Roma que ja s' ha acabat la broma.

Convé que 'l clero,—clá y net,— ho fassi més baratet.

Que dels ilustres mitrats ne quedin molts d' esborrats.

Y qu' en las congregacions hi hagi serias reduccions.—

Don Práxedes va dir:—Bé; demá mateix escriuré.—

Pero, está clá, aixó va dirho ab ánim de no cumplirho.

Pues prou l' home sab de sobra que 'l prometre no fa pobre,

y qu' en aquesta nació tot se'n va en conversació.

Mitj any després de lo dit jencare no havia escrit!

—¿Cóm estém?—deya la gent.

Y ell:—Tot va perfectament.

Crech que la curia romana respondrá aquesta senmana.

—¿Y opina que cedirá?

—Casi 's pot assegurar.—

Bressats per 'questa esperansa, el temps anava escolantse.

Que demá, que 'l mes entrant, que aviat, que ja avisarán...

Mes d' aquí no se'n sortia; la resposta no venia.

—Avi—un jorn se li va dir:— Aixó aixís no pot seguir.

Vosté ab sas bolas de mel ens está prenent el pé!

Ab tota formalitat, ¿quán s' arregla 'l Concordat?

—No sigueu tan impacients: es sòls qüestió de moments.

—¿Pero es oert que vosté ha escrit?

—¿No fa temps que us ho tinch dit?

—¿Y donchs, la resposta?—¡Ah! Potsé demá arribará.—

Resumint; que 'l Vell Pastor á la fi va agafar por,

y compregué que la guassa ja durava un xiquet massa.

Eacriu, donchs, al Pare Sant molt humil y suplicant,

referintli la qüestió que tenia ab la nació,

y pregantli que li fes el favor d' enviar no més

un paper, gros ó petit, ab una mica d' escrit.

El Sant Pare hi cau de plá, y per compláurel ¿qué fé?

Agafa 'l primer papé que á las sevas mans li vé,

el fica en un sobre, y ¡papá, á Espanya, de part del Papa.

L' escrit al fi s' ha rebut, pero ¿saben qué hi ha hagut?

Que 'l Sant Pare, atolondrat per mor de sa molta edat,

diu que ha enviat la llista entera de la seva bugadera,

y, es clá, un document aixís ¿cóm se li ensenya al país?

Aquí tenen detallat tot lo que ab aixó ha passat.

Si la explicació no 'ls basta, vajin á trobá en Sagasta.

Qu' encare, Deu me perdó, els ho explicaré pitjó.

C. GUMÀ

UN EXEMPLE

Poble:—allá hont aquesta gent malehida fica 'l nas,

L' apareixe á Gamarussia la quadrilla de freres que, expulsats de Fransa, arribaren allí demanant hospitalitat, l' opínió pública va dividir-se en dos bandos.

—No 'ls hem de deixar entrar—deya una bona part del

s' acaban la pan y l' armonia. Justament de Fransa ja 'ls han tret per aixó; perque tot ho feyan anar enrenon y ab la capa de la religió embrutían á las masses y se 'ls xuclavan la sanch y 'ls quartos.

—¡Bah!—replicavan els del bando oposat, que á la qüenta havían llegit el *Brusi*:—tot aixó son invencions y tonterías dels masóns, dels jacobins y de las sectas. Els freres no fan mal á ningú: ben al contrari; molts d' ells se dedican á la ensenyansa, altres cultiven l' industria y tots, en major ó menor escala, practican la beneficencia.

—Pero, ¿y 'l seu fanatisme? ¿Y 'l seu empenyo en apoderarse de la conciencia de la gent?

—Poca por ha de fernes aixó. Tenint els freres aquí, es de creure que succehirá lo mateix que ara; es á dir, que 'ls que voldrán anar á missa hi anirán, y 'ls que no hi vulguin anar se'n estarán guapo guapo. Per forsa, no es fácil que fiquin á l' iglesia á ningú.

—¿Donchs per qué 'ls han tret de Fransa?

—Per res: envejias, rivalitats de partit, els jacobins, els masóns, las sectas...—

Pero l' argument que va inclinar á favor dels freres l' ánim d' aquells ignocents montanyenchs, fins dels que ab mes ardor els combatían, va ser el de la sopa.

—La sopa dels convents—van dir els sens defensors—es devegadas l' únich recurs que 'ls queda als pobres. ¿Qui 'ns assegura que un día nosaltres no la necessitarém?

L' endemá 'ls freres van instalarse á Gamarussia.

Quína alegría la del poble al saber que la reve rendra comunitat anava á establir una gran fábrica de licors!

—¡Hi haurá feyna per tothom!—deyan ballant y picant de mans, hasta aquella que á la vigilia encare 'ls havían combatut.

Després se feu públich que, á més de la fábrica de licors, els providencials freres n' establirían un' altra de xocolata.

—¡Més feynal!—tornava á dir la gent, entusiasmada davant de la era de prosperitat que ja creya veure comensar.

Pochs días més tart s' escampá també la grata noticia de que al costat de las dugas fábricas citadas n' hi hauría un' altra, la més gran de todas, en la qual els simpátichs religiosos se dedicarian á la producció de pastas alimenticias.

—¡Pero aixó será un paradís, un verdader Xauxal!—exclamavan els hohrats vehins de Gamarussia.

Y 'ls que ja de primer antuvi s' havían posat al seu costat, deyan ab ayre de triunfo, encarrantse ab els antigament tatxats d' anticlericals:

—¡Ja ho veyen!.. Vosaltres que no volíau freres... ¿Qué diheu ara, davant de tot aixó?

—¡Qué havían de dir, els infelissos! Res: no 'ls quedava més que callar, baixar el cap y celebrar interiorment els fenomenals progressos que 'l seu poble anava á veure realitase.

La fábrica de licors va obrirse, potser fins més prompte de lo que la gent s' imaginava; pero, en quant á treballadors, els freres no necessitavan á

La reforma del Concordat

—Reformeulo, capgireulo, feu tot lo que us sembli bé;

pero no 'ns toqueu 'ls freres ¡ni 'ns rebaixen cap calé!

[Dels mateixos freres que l' havían posat en el cas de necessitaria!]

A. MARCH

UN ACTE DE VIRTUT

Al amic S. GÓMEZ, ab motiu d' haver fet inscriure un fill seu en el registre civil ab els noms d' APOLO, JUST Y PROGRÉS, el dia 15 d' Agost de 1902.

Quan avuy la negre onada de corps, está amenant, embrutint y atropellant la nostra patria estimada; quan avuy la cobardia entorpeix nostres sentits y per tot sentim els crits de la indigna hipocresia; quan al devant del Sant Pare, mostrém la nostra impotencia, y al mori un home de ciencia li posém hábit de frere; tu, lleal y conseqüent, despreciant, ab dignitat, els insults y la maldat de la fanática gent y 'ls lladruchs de l' Ignorancia, un acte vas realisar, que á Gracia molt va agradar y tingué gran resonancia. Mes de doscents ciutadans per tu 's van veure reunits, qu' eran per tot acullits, ab aplausos delirants. Jo, tal acte de tot cor, admiro y admiraré, y ben present el tindré fins á l' hora de ma mort; puig, per més que algun llanut l' ataquí ab odi rabios, va sé un acte molt hermós de civisme y de virtut.

FRANCISCO LLENAS

ORNA á parlarse ab molta insistencia de la construcció d' una nova esquadra; «una esquadra—diuben els patrocinadors del pensament—que 'ns fassi forts á dístre de casa y 'ns guanyi 'l respecte dels de fora.»

Per lo que 's ven, els nostres marinos no escarmentan.

Acaban, com qui diu, d' arribar de Cavite y de Santiago de Cuba, y ja no se'n recordan dels consells que allí 'ls han dat.

El vicari de Zarauz, aquell zaragozano del Cantábrich que reb de las institucions una protecció tan marcada, aquest día va pronosticar un temporal furios, y en efecte, temporal va haverhi.

Tothom va quedar admirat. Y 's comprén perfectament.

Viticultura política. — Cóm se fa 'l ví

CHOCOLATERIA

Primer se cull el rahim.

Després se prempsa.

Y després se beu.

¡Era la primera vegada que 'l sabi vicari ho en certava!

Vajin contant.

Hereus que fins ara li han sortit a n' en Sagasta: En Moret, hereu designat pel testador.

En Montero Rios, que 's considera ab molts més drets qu' en Moret.

En Vega-Armijo, que 'n dona deu a acabar a dotze a n' en Moret y a n' en Montero.

Y en Romero Robledo, que, si se l' escoltan a n' ell, té més drets a l' herencia qu' en Montero Rios, qu' en Moret, qu' en Vega-Armijo, y hasta, si tant l' apuran, que 'l mateix Sagasta.

Ja venhen, donchs, que aquesta situació podrà ser que 's perdi per falta de quartos, pero lo qu' es per falta d' hereus...

L' escultor Benlliure ha acabat un busto en marmol de don Práxedes, que segons els que l' han vist, está maravillosament bé.

La cara, sobre tot, sembla qu' es admirable. No 's pot dar parent més perfecte.

Diu que tan gruixuda la té 'l busto com ell.

¿Saltará? ¿No saltará?

Aquesta es la pregunta que está fentse molta gent, al veure l' empenyo ab que 'ls elements clericals, dirigits per Roma, treballan pera la destitució de 'n Romanones.

Si se 'm permet manifestar lo que penso, diré que jo no ho crech que 'l ministre d' Instrucció salti.

La nota de Roma

CONTESTACIÓ DE ROMA

St. D. Práxedes Ma
a n' en Sagasta
a n' en Moret
a n' en Montero Rios
a n' en Vega-Armijo
a n' en Romero Robledo
a n' en Sagasta

St. D. Práxedes Ma

St. D. Práxedes Ma
a n' en Sagasta
a n' en Moret
a n' en Montero Rios
a n' en Vega-Armijo
a n' en Romero Robledo
a n' en Sagasta

St. D. Práxedes Ma
a n' en Sagasta
a n' en Moret
a n' en Montero Rios
a n' en Vega-Armijo
a n' en Romero Robledo
a n' en Sagasta

—Un cop jo hi hagi fet las esmenas que 'l document necessita, l' ase 'm flich si ningú sab lo que diu.

El conde es una mica coix y 'ls coixos may hi han sigut gayre aficionats a saltar.

El bisbe de Santander condemna las Asociaciones caritativas de la seva diócesis que funcionan ab independencia de la seva intervenció.

Segons el bisbe santanderí lo que necessitan els pobres son els auxilis espirituals més que el materialisme de las pessetas.

Aquí tenen al descobert el negoci dels monopolisadors de la caritat católica, consistent en cobrar ab las pessetas destinadas als pobres els auxilis espirituals que 'ls hi prestan.

Quinas ideas més consoladoras no germinan en els cervells tapats pels encuruxos de fer escamoteigs, que tenen la forma de una mitra!

En Sagasta está ensopit, y en Moret gobierna.

Aixís demostra l' Avi del tupé que l' ha nombrat hereu, tenint posada en ell tota la seva confiança.

Quan en Sagasta 's mori, proposém que no se 'n digui res a ningú, y que se l' embalsami. Aixís en Moret podrà seguir gobernant, y 'l partit fusionista no correrá perill de disoldre's.

El príncep de Asturias ha renunciat al sen viatge a Bilbao.

Massa 's recordan els liberals bilbains, que siguié 'l duch de Caserta, papá del gendre de D.ª María Cristina, qui dirigí las operaciones del siti contra aquella heroica ciutat.

X, naturalment, dels pecats dels pares...

A ningú li agrada sortirne geperut per príncep d' Asturias que sigui.

El cas que s' ofereix avuy de pobles enters deshaucats per un home sol que se n' ha fet propietari, es realment non, inusitat y un bon xich estrany.

Pero per poch que ho reflexioném ja no 'ns semblará tan raro. Es fins a cert punt un sintoma de lo que ha de succehir forçosament més ó menos tart en el país.

També 'ns obligarán a desocuparlo, ab els mobles a coll, si es que avants no 'ns embargan fins els mobles.

El ministre de Marina diu que tracta de adquirir un oli especial pera las probas del barco *Princesa de Asturias*.

Vels'hi aquí un barco que desde 'l moment que 'l probin ja 's podrà dir que ha begut oli.

Llegeixo:

«El general Weyler ha marchado hoy a descansar algunos días en el pueblo de Villatova.»

¡Villatova!

Proposo que desde 'ara 's cambihi 'l nom de aquest poble pel de *Villaweyler*.

Villatova y Villaweyler son sinónims.

En un dels últims consells de ministres se va pendre l' acort de desguassar un barco a fi de facilitar treball al Arsenal de la Carraca.

¿No venhen? Aixó es molt bonich y mes que bonich divino.

Se fan barcos que no serveixen... Y feyna per construhirlos y feyna després per desguassarlos.

Aixís els arsenals treballan sempre y 'l país va pagant, perque 'n Jafá 's pugni anar guanyant aquesta trista vida.

A alguns obrers de Asturias y Santander el govern els ha concedit la creu de Carlos III y de Isabel la Católica.

Pero la majoria dels favoreuscs han tingut el bon gust de renunciar a carregar ab una creu mes.

Ja es prou grossa y pesanta la que portan a sobre: la creu de un treball mal pagat, de una vida extremadament precaria y de unas aspiracions may satisfetas.

El partit socialista té una nutrida representació en el Reichstag alemany. Días enrera la comissió de Hisenda, de la qual ne forman part alguns socialistas s' ocupava de reformar els aranzals, y 'ls socialistas van proposar que las condecoracions extrangeras, paguessin drets d' entrada, comenent las en la partida del aranzel corresponent a las *Joguinas de criaturas*.

Naturalment, el govern va retxassar la innovació; pero tot' Alemania ha rigut ab la bona sortida dels socialistas.

Veyent que un toro tan fiero tenia tan poca empena, tot el públich preguntava: —¿Qu' es aixó? ¿Un toro ó un Weyler?

Fas bé de no aná a Bilbao; aixó proba que no ets tonto: ja sabs tú que ara com ara no está el horno para bollos.

Els pagesos del meu poble bremarán desde mitj mes: el rector, salvo una lletra, ja va comensar fa temps.

¡Ay que 'n Canalejas dormi! ¡ay que 'n Canalejas badal! ¡ay que no ha tapat l' ampolla y l' esperit se li esbrava!

El govern diu que ¡ya, yal, el papa diu que ¡bé, bél, el país paga qu' es gata... y aixís va passant el temps.

Noy, per fer certas disbauxas veig qu' encare ets massa jove.

demá 't torno a portá a estudi y, res, s' ha acabat la broma.

Desde dalt de la montanya baixan frases cap al pla. ¡Pobres camps d' aquesta terra! ¡Qué 'n quedareu de palats!

L. WAT

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA. — Corral.
- 2.ª MUDANSA. — Taula — Paula — Paula.
- 3.ª TRENCACAPS. — Mal pare.
- 4.ª BALDUFIA NUMÉRICA. — Bordeta.
- 5.ª GEROGLIFICH COMPROMIT. — Enredo.

Han endevinat totas ó part de las solucions del número anterior els caballers: En Micinís, Un lancero, Emili Milá, Un petardo, Un ferreter de Figueras, Juan Torna foch, Barbero, Noy de las mostrars y Badó de Castell bisbal.

Caballers: J. Plans, S. Roig, Un manresá sech R. Quixadas, Pau Pou, F. Jonet, Un petardo, Un aficionat, Juan Sereman, Un ferreter de Figueras, A. Serra, Un xiaramatu tngolís, Josep de Vilafranca, J. P. Ll. de Figueras, Noy de las mostrars, Amich de 'n Pota, Pota, Miquel Pous y J. Xució: Malament.

Caballers: Un lancero, E. Milá, J. Farrés Gairalt, Antoni Peliu, Un músich retirat, T. Rusca, E. Jela Mulla: Passador.

Caballers: J. B. y R., I. S. E., V. C. A., R. Ll., V. S. P., J. X. P., J. G. y C., O. de la C., A. A. R., R. S. S., V. P., S. R. A. M., Q. de P. y J. V.: Rebute els originals que 'ns envian ab destí al *Almanach* y tantas gracies.

Caballers: J. S.: Gracias, bon home. Anirá. — J. Monsda: ¡Uix, quin mulladé! — G. Perocato Ras: La metrificació es acceptable, pero en el vers lliure no hi admetem assonancias. Lo altre ho guardém. — J. Montabiz: Aixó dels banyas ha perdut l' actualitat. Ademés, es defectuós, com la xarada, y no ho dihem per ganas de dirho. — J. Leonor: Si no m' enganyo alló es a la cartera. Lo d' avuy anirá probablement al *Almanach* de la Campana. Presti atenció a las assonancias dels impars y veurá el mal d' orolla que fan. — Fidel Delfi: Havém rebut altrax xaradas també d' actualitat, de modo que no li prometém si hi serà a temps. Ab tot, es fàcil que sí. — Aragones Dobie Chiquio, ridió que 'l has enfadat. — Clá y Catalá: Tradidem el projecte a la comissió corresponent. — Saragata: ¡Noy, qu' está bé, aixó Vosté ha donat en el quid. — J. Farrés Gairalt: ¿Ara que s' acostan las festas vosté 'ns surt ab epítáfes? ¡quin contrast! — Paxaset: Ni l' article ni la poesia. — Froilá: Es de lo dolent que corra. — Antoni de Massanas: La poesia estaria bé si estés bé: entén, si no contingués tantas incorreccions. — Félix Castimpo: Están bé, y gracies. Lo que 'm diu ho traspaso al negociat corresponent. — E. A. y P.: No 'ns acaba de tocar l' cor. — Un que ho veu tot: Vaja, ¡prou! — E. M. Gener: L' un ó l' altre, ó potser tots dos. — A. M. M.: Els cantars bilingües no serveixen. ¡Si vejés els que 'ns ha enviat l' aixorit Ego Sum! Alló es *maestriat*. — E. M. R.: No fan la pesada. — J. O. P.: No, home no, no 'ns molesta; al contrari, se l' admira. — Q. Malleu: Se li han escapad algunas incorreccions, pero vaja, veurém d' aprofitar. — E. M. Gener: Aniran els trencacaps. — J. E.: El dibuix que 'ns envia es estil *Mucha*... y nosaltres no piquém tant alt. — A. C. E.: ¡S' ha fet tant aixó! En fi, potser s' aprofiti. — A. Albert: Es migrat a tot serbo. — J. V. B.: Aixó es casi un poema. Ho llegirém ab calma y si acás anirá al *Almanach*. — A. d' O. (Copons): Pera parlarne, es necessari referirse a fets de mes relleu. — I. R. (Berga): Lo mateix li dich a vosté. — J. M. M. (Santa Coloma de Queralt): Y a vosté. — A. E. (Espiga de Francolí): Lo qu' en la seva ens explica succeheix una vegada cada setmana en casi tots els pobles y poblats de Catalunya. — J. M. (Valls): ¡Vol créurem a mit! Deixemlos estar: no val la pena de tornarli. — S. P. (Terragona): Per mes que 'l fet es vituperable, no 'l considerém de prou interés pera ferlo públich. — B. P. (La Escala): Si fa ó no fa, 's troba en el mateix cas que l' anterior.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, CATEDRAL del Olin, número 8.
Tinta Ch. Lorilleus y C.ª